

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročniki v Jugoslaviji plačajo mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predaj 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisni listi ne vračajo. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mož oglaševanja: vsaka beseda Din 1.—, mali oglaševalci po dogovoru. — Delavski dom v socialističnem delavstvu in nemarčnem vsaki beseda Din 2.—

Štev. 93 • Maribor, torek, dne 15. avgusta 1939 • Leto XIV

Ideološki princip

Z Münchenskim dogovorom so bili zavrženi principi, ki jih je izražala versailleska mirovna pogodba. Ne prvič, toda prvič s pristankom štirih evropskih velesil, glavnih podpisnikov omenjenega pakta. Dogodki, ki so s silovito naglico sledili Münchenu, pa so kaj kmalu dokazali, da ta oblika reševanja meddržavnih nasprotij ni ustvarila nobenih novih temeljev mednarodnega sodelovanja, da ni vzbudila, temveč je celo zaostriła napetosti, ki danes bolj kot kdaj groze svetu z novim uničevanjem. Brezizhodnost sedanjega stanja pa je vzela človeštvu tudi zadnjo iluzijo, da bi bilo mogoče na sedanjih temeljih posvetiti ves trud človeštva napredku, svobodi in kulturi. Tudi ta nauk je bil potreben.

Ni novo spoznanje, da se v zunanji politiki vlad izraža njihovo notranje politično hotenje. Saj je Wilson že v četrtem letu velike vojne povdarjal, da slone princip mednarodne skupnosti in da izhaja enakost pravic vseh narodov, velikih in malih, iz istih osnov, ki zahtevajo enakost pravic državljanov. Da je torej možna resnična skupnost narodov le na temeljih demokracije, tako med državljani v notranjosti države, kakor tudi v razmerju narodov med seboj.

Iz spoznanja, da se zaradi skupnosti interesov vežejo vsi protiljudski režimi med seboj in da teče med njimi in med ljudstvom stalen boj, je zahteval Wilson, da se vrše milovna pogajanja le med svobodno izvoljenimi zastopniki narodov. Postavil je torej s tem v ospredje ideološki princip, ki je izražal povezanost notranje in zunanje politike in ki je temeljil na sodelovanju ljudstva pri vseh, tudi pri zunanje-političnih aktih države. Zahteval je, kot nujno posledico tega, odpravo tajne diplomacije.

Dovolj je bilo že govora o nasprotjih med Wilsonovo ideologijo in načinom sklepanja mirovnih pogodb. Teh niso delali ideologi demokracije, temveč predstavniki onega meščanstva, ki je takrat že obrnilo hrbet osnovam, ki so jim priporočili veljavo misleci njegove revolucije. Prav v tem pa je bila dana tudi že osnova za propad Wilsonovih tez.

Povdarjali smo že, da je bila celotna zgradba Wilsonove zamisli miru zgrajena na pojmovanju velike revolucije. Isti pogledi, kot jih je francoska revolucija uveljavila za odnose med državljani, so vodili Wilsona do njegovega koncepta mednarodne skupnosti. In prav na tem se je zrušil celotni sistem, na pojmovanju svobode z zgolj formalnega stališča, brez možnosti izvrševanja svoje enakosti. V tej dobi, ko se je že rušila formalno demokratična ureditev držav in ko je postajala »demokracija« že najboljša šola za tiranijo, je bila zgradba svetovnega miru, ki bi slonela na istih temeljih, pač samo še lepa utvara.

Wilsonova ideja je torej s povdankom ideološkega principa izražala povezanost notranje in zunanje politike. Prav isto poizkušajo izražati z ideološkim principom tudi politiki obeh taborov ki se danes v Evropi pripravljata na spopad. Ideološki princip pa izraža danes tudi še bistvena nasprotja dveh različno nastalih in različno organiziranih imperializmov. Odmaknili bi se od namena tega članka, če bi se dotikali vprašanja, kako je zapoznel razvoj industrializacije Nemčije in Italije narekoval tema državama ostrejšje metode za organizacijo svojega »trga«, kako sta si morali ti dve državi z ostrejšimi — predvsem s političnimi — sredstvi priboriti svoj trg, svoj življenjski prostor (prim. n. pr. »Naš življenjski prostor« v »Delavcu« L. XXVI, št. 7). Povdariti bi hoteli le, da nasprotja obeh taborov niso ideološka v tem smislu, da bi predstavljala spopad med demokracijo in nedemokracijo.

Ta trditve se zdi morda krivična. In vendar nam že površen pregled, kako so se zunanje-politične napetosti izražale v notranji politiki držav dokazuje, kako se prepad med notranjo organizacijo demokratičnih in totalitarnih držav ni večal, temveč so se obratno demokratične države po notranji ureditvi vse bolj in

V dobi usodnih odločitev

Razgovor grofa Ciana s Hitlerjem

Po posvetovanju italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom, sta oba ministra odšla h kanclerju Hitlerju v Berchtesgaden. Italijanska in nemška poročila pravijo, da so se našli razgovori v Berchtesgadenu na mednarodni politični položaj. S tem v zvezi poroča angleški in francoski tisk, da se v Berchtesgadenu razpravljali o gdanskem vprašanju. Baje pripravljali kancler Hitler nove predloge za ureditev tega vprašanja. Iz vsega tega se

Ozadje razgovorov

Italijanski »Piccolo« ostro graja ravnanje velikih demokracij, češ, da s svojim obkoljevanjem izzivajo vojno.

Pri razgovorih je šlo nedvomno zato, kako pritegniti vzhodnoevropske in balkanske dežele k sodelovanju, če pride do vojne. Tudi nemška poročila pravijo, da se je vršila razprava o zunanji politiki osovine Rim-Berlin, kakor tudi o

Hitler je povabil komisarja v Gdansk k sebi

Gdansk je svobodno mesto pod nadzorstvom komisarja Društva narodov.

Komisar je g. prof. Burghardt. — Gdansk ne spada torej le v politiko Poljske in Nemčije, marveč spada še vedno v področje mednarodne politike. Hitler je s tem priznal ustanovo

mednarodne politike, ki je komisarja v Gdanku postavila. Francoski listi domnevajo, da bo Hitler predložil komisarju nov načrt glede ureditve gdanskega vprašanja.

Nova konferenca velesil?

O konferenci med grofom Ciano, nemškim zunanjim ministrom v. Ribbentropom in Hitlerjem ni izšlo nobeno uradno obvestilo. Novinarji so mogli zabeležiti samo izjavo nekega višjega uradnika nem. zun. ministrstva, ki je dejal, da so na posvetovanjih proučili vse evropske in izven evropske probleme. Dan, kdaj naj se reši gdansko vprašanje, še ni bil določen, toda o tem bosta odločili Nemčija in Italija sporazumno.

V zvezi s tem so se razširili tudi glasovi, da so na konferenci v Berchtesgaden zaključili sklicati novo posvetovanje velesil, katerega naj bi se poleg Nemčije in Italije udeležile tudi Anglija, Francija in Poljska, in sicer v obliki konferenca bi obravnavala vsa vprašanja, ki sta jih načeli Nemčija in Italija in če le mogoče dovedla tudi do sporazumne rešitve.

Konferenca velesil brez Sovjetske Rusije ni mogoča

V zvezi z vestmi, da nameravata predlagati Nemčija in Italija sklicanje konference petih velesil, brez Sovjetske Rusije, poudarjajo tako v Londonu, kakor tudi v Parizu, da je sklicanje konference velesil brez udeležbe Sovjet-

ske Rusije nemogoča, kajti Anglija in Francija sta že po dosedanjih dogovorih vezani s Sovjetsko Rusijo.

V Parizu trdijo, da zaenkrat sploh ni še nobenega predloga za sklicanje take konference, kajti to bi bilo v nasprotju s

Vojaška posvetovanja v Moskvi

Roosevelt priporoča čimprejšnjo sklenitev trzozveze.

V soboto, dne 12. t. m. so se prvič sestali vojaški zastopniki Francije, Anglije in Rusije. Sestanek se je vršil v bivših prostorih zunanjega komisarijata v Kremlju, kjer je Molotov toplo pozdravil v imenu sovjetske vlade vse vojaške zastopnike in želel, da bi razgovori čimprej dovedli do vojaškega in splošnega sporazuma med Rusijo in zapadnimi velesilami. Sestanku sta prisostvovala tudi angleški in francoski veleposlanik v Moskvi. Molotov je v svojem govoru zlasti naglasil, da gre za važno stvar, zato so se pogajanja takoj pričela. Po pozdravnih nagovorih so se vojaški delegati dogovorili glede delovnega programa, nakar je bilo sklenjeno, da se pogajanja v pondeljek nadaljujejo.

Francoski in angleški tisk obširno opisuje prisrčen sprejem, ki so ga bili deležni vojaški delegati Francije in An-

glije v Moskvi in izraža nado, da bodo vojaška pogajanja naglo napredovala in znatno pripomogla do sklenitve trzozveze.

Ameriški veleposlanik v Moskvi je baje izročil Stalinu osebno pismo Roosevelta, v katerem predsednik Zedinjenih držav priporoča Rusiji čimprejšnjo sklenitev zveze s Francijo in Anglijo ter tesno sodelovanje Amerike in Rusije na Daljnem vzhodu proti japonskemu imperializmu. Amerika baje ponuja Rusiji primerna jamstva za slučaj rusko-japonskega konflikta pod pogojem, da Rusija sklene zvezo s Francijo in Anglijo. Rooseveltovo priporočilo je po poljskih vesteh napravilo v Moskvi ugoden vtis.

Veliki nemški vojaški transporti se pomikajo preko Dunaja proti Moravski in Slovaški. — Privatniki v Nemčiji ne dobijo na razpolago bencina, dokler ne bodo vojaške zaloge polne.

bolj bližale diktatorskim oblikam. Kaj ni prav zaradi velikosti prepada med obema oblikama vlade padla vlada ljudske fronte v Franciji? Očitali so takrat francoskemu delavstvu, da se ne zaveda opasnosti zunanje situacije, če se bori za svobodo v notranjosti države. Tudi v slovenskem časopisju smo čitali samo take očitke francoskemu delavstvu, ki je prav z ljudsko fronto manifestiralo svojo voljo, da brani svobodo. Svoboda pa je le celotna, zunanja in notranja.

Obrambno moč Francije je slabil takrat predvsem kapital, ki je odtegnil državi svoj denar in ki se je očitno vezal z zunanjimi nasprotniki države. Bilo bi namreč prenevarno, če bi dobil spopad značaj borbe med svobodo in nesvobodo; treba je bilo zopet usmeriti napore bodočnosti v duh spopada dveh imperializmov, obuditi misel stalnega sovraštva med narodi. Tudi zato je morala pasti Českoslovaška in je padla republikanska Španija. In če se je s tem utrdila moč zunanjega sovražnika, nič za to, oslabljen je bil notranji nasprotnik. Razplet dogodkov v tem času nam je z nova dokazal, da so interesi internacionalnega kapitala močnejši od interesov naro-

dov; lažje je bilo prepustiti premoč nasprotniku v okvirju isega interesnega nazora, kot bi bilo prepustiti nadvlado onim, ki interese kapitala principiarno zanikajo. Borba teh dveh svetov pa je osnovna, oña, ki se ji bližamo danes, je ob brezkompromisnosti prve le epirodnega značaja.

Zato se nam ob vseh govorih političnih predstavnikov v zadnjem času zdi najodkritosrčnejša izjava francoskega zunanjega ministra Bonneta: »Preživeli smo dobo atenske republike.« Ta izjava je več kot ugotovitev stanja, ta izjava je njihov program. Mi pa se s tem programom ne moremo strinjati.

Kot skoraj vse politične izjave v zadnjem času, ki so namenjene ljudstvu, dobiva tudi povdarek ideološkega principa, značaj prikrievanja dejanskega stanja, značaj nasilne preusmeritve v smislu reakcije. S spoznavanjem osnovnega boja, za katerega gre danes v svetu, ki je edino ideološki značaj, pa nam postaja razumljivejši navidezni paradoks, da so v taboru takozvanih demokratičnih držav izrazito avtoritarne države.

S. Dragiša Lapčević umrl

Ob zaključku redakcije smo prejeli iz Beograda vest, da je tamkaj po dolgem bolehanju umrl s. Dragiša Lapčević, ustanovitelj srbske socialne demokratične stranke in prvak socialističnega gibanja v predvojnih in tudi še po vojnih letih. Dasi se s. Lapčević vsled bolezni že več let ni aktivno udeleževal v socialističnem gibanju, pa bo zlasti srbsko delavstvo težko prizadela vest o njegovi smrti.

S. Lapčević je bil ročni delavec, njegove velike duševne sposobnosti pa so mu omogočile, da se je razvil v velikega teoretika, časnikarja in organizatorja.

Socialistično usmerjeno delavstvo vse Jugoslavije žaluje ob krsti v boju za naše skupne ideale preminulega borca. Slava spominu s. Lapčevića!

Pogreb s. Lapčevića bo v torek, dne 15. t. m. ob 10. uri v Beogradu.

Hitler bo obiskal Madžarsko

10.000 tajnih policistov ga bo na tej poti spremljalo.

Po poročilu »Daily Telegraph« namerava kancler Hitler obiskati Madžarsko in s tem vrniti obisk admiralu Horthyju, ki je v začetku letošnjega leta posetil Berlin. Šef nemške tajne policije Himmler baje vztraja, da mora spremljati okrog 10.000 Gestapo agentov kanclerja Hitlerja na tej poti, da bodo lahko skrbeli za njegovo varnost.

Čiščenje v španski vojski

Španski vojni minister je odredil, da se vpokojijo vsi generali s polnimi leti starosti. S temi vpokojitvami se hoče general Franco iznebiti neljubih generalov, ki nočejo biti pokorni sedanjemu režimu, nekateri se pa zavzemajo za obnovo monarhije.

8 letnikov rezervistov so v Turčiji vpoklicali pod orožje.

mol.

Enajst milijonov vojakov na manevrih

Nobenega posebnega kompromisa ne pripušča Moskva.

Diplomacija prav dobro skrbi za to, da se je pričela v vsej Evropi prava »živčna« vojna. Anglija, Francija, Nemčija in Italija imajo na »nevarnih« co-nah svoje vojaške vaje ali manevre. — Enajst milijonov vojakov je pod orožjem. Tako poročajo, da s temi vestmi še bolj vznemirjajo živce in zanašajo med prebivalstvo vseh držav tesno negotovost, kdaj nastane vojna. Vojne priprave pa vrše tudi vse druge evropske države, tako, da je Evropa podobna velikemu vulkanu tik pred ogromnim uničevalnim izbruhom. To duhovno stanje Evrope je naravnost katastrofalno, morda glede na demoralizacijo še hujske kakor prava krvava vojna.

Pogodba za trozvezo še ni sklenjena. V Moskvo so prišle vojaške misije in v Moskvi prevladuje mnenje, da se bo trozveza med Anglijo, Francijo in Rusijo sklenila. Prav zanimiva je zadnja ruska vest, ki pripoveduje, da se skušajo Angleži pogoditi z Nemčijo in so v ta namen iznašli tudi bajko, da se Rusija pogaja z druge strani tudi z Nemčijo. Rusija to podtikanje kategorično zavrača. Prisiliti pa hoče obe zaveznici Anglijo in Francijo, da s svoje strani ne

smeta na noben način napravljati novega Monakova. V vsakem vprašanju, ki bi se nanašalo na reševanje evropskih vprašanj, morajo sodočelati sporazumno vse tri zaveznice. To vprašanje je gotovo važno, ker smo imeli v zadnjih letih že tako mnogo kršitev mednarodnih pogodb.

Romunija in Poljska se z Rusijo najbrže direktno ne bosta pogajali, pač pa potom svojih poslaničkov, kar je v jedru isto, kakor direkten dogovor.

Predstavnik Gdanska Förster je bil te dni pri Hitlerju. Ko se je vrnil v Gdansk, je sklical veliko protestno zborovanje proti poljskim protestom.

Zanimivo je tudi poročilo o neki angleški kapitalistični skupini, ki pravi, da zaradi Gdanska ne bo vojne, čeprav so Poljaki jako odločni. Skupina potem zagovarja sporazum z Nemčijo v tem smislu, da se ji dovoli »življenjski prostor« v jugovzhodni Evropi, prideli potrebne kolonije, vendar pa s pridržkom, da ne sme usiljevati jugovzhodnim državam svojega sistema ali kršiti njih neodvisnost. *... ..*

Iz Češke

Kako je bilo na zletu Junakov v Sofiji?

»Československy Boj« poroča:

V Sofiji se je vršil v dnevi od 8. do 12. julija t. l. zlet Junakov (sorodna organizacija naših Sokolov). Teden pred zletom pa še ni bilo znano, če bo sploh dovoljen, ker so se vladni krogi bali demonstracij proti Nemcem in za vseslovensko misel. Ko pa je predsednik Junakov general Atanasov podpisal izjavo, da na zletu ne bo demonstracij, se je zlet vršil. Iz Jugoslavije je prišlo čez 7000 Sokolov. Predsedstvo čeških Sokolov v Pragi pa je dobilo na dan nameravanega odhoda brzojav, da ne smejo na zlet niti tekmovalci, niti uradni delegati češke sokolske zveze.

V Sofiji živi manjša skupina Českoslovakov, ki imajo svoje sokolsko društvo. Ti so hoteli na zlet in tam nastopiti s prostimi vajami in na orodju. Pet dni pred zletom pa so dobili obvestilo, da lahko nastopijo pri vajah in v sprevedu samo anonimno in ne smejo korakati v češkoslovenskem sokolskem kroju. Bolgarski Českoslovaki so pod temi pogoji odklonili udeležbo. V sprevedu je bila samo skromna skupina žen v češkoslovenskih narodnih krogih in tako v Sofiji prvič ni bilo na zletu češkoslovenskih Sokolov, ustanoviteljev Sokolstva in Junakov. To je na slavnostnem banketu povdaril zastopnik poljske zveze Sokolstva dr. Wunsch iz Varšave. Na vprašanje, zakaj niso prišli Českoslovaki, je odgovoril general Atanasov, »da niso hoteli«. Kljub vsemu je bil zlet velika manifestacija Bolgarov in Jugoslovancev za vseslovensko idejo. Vsi udeleženci pa so se spominjali X. vsesokolskega zleta in sprejema v Pragi, okrasitve mesta in vzorne skrbi za vse udeležence.

Združevanje strokovnih organizacij napreduje po izdelanem načrtu. Ustanovljena je Narodna strokovna centrala delojemalcev, v kateri je imenovan za namestnika generalnega tajnika Arno Hais, ki se je še lanske jesen udeležil jubilejnih delavskih slavnosti v Beogradu kot član češki delegacije ter mladinske internacionale. Ob priliki izvolitve novega vodstva češkega strokovnega pokreta je napisal za delavske liste tehten programatski članek prejšnji generalni tajnik svobodnih strokovnih organizacij s. Rudolf Tayerle, bivši poslanec češkega parlamenta.

Turčija bo v slučaju vojne pomagala Romuniji

Le solidarnost balkanskih držav bo očuvala Balkan pred vojno.

Romunski kralj Karol se je te dni sestel v Carigradu s predsednikom turške republike Inenijem. Sestanku sta prisostvovala tudi oba zunanja ministra omenjenih držav. Ob tej priliki so bili baje sklenjeni dalekosežni dogovori, ki se nanašajo na skupno obrambo interesov na Balkanu in bližnjem vzhodu. — Turčija je zagotovila Romuniji vso podporo za primer, da bi bila Romunija napadena. Turški in romunski politični krogi poudarjajo, da more samo solidarnost vseh balkanskih držav preprečiti, da bi Balkan postal žarišče nove vojne. Takoj po povratku kralja Karola se je vršila seja romunske vlade, ki je razpravljala o zaščiti romunskih mej.

Splošna vojaška obveznost v Angliji

Po poročilih »Havasa« pripravlja angleška vlada načrt za uvedbo splošne vojaške dolžnosti.

Delna prepoved zborovanj v Belgiji

Belgijske oblasti so do nadaljnjega prepovedale vsa javna zborovanja, sprevede in manifestacije v okrajih Eupen in Malmedy, ki sta bila po versailski pogodbi priključena k Belgiji. V teh krajih deluje s polno paro tuja propaganda.

All si že poravnal naročnino? Ako ne, izpolni svoje dolžnosti!

Kurt Tucholsky:

Kako to, da ima sir luknje?

(Konec.)

Vstopijo stric Zigismund, teta Jenny, dr. Guggenheimer in ravnatelj Flackeland. Brezkončen »Dober večer! Dober večer! — ... vam gre? ... ravno smo pri zabavi ... celo gromozansko smešno ... pa prav luknje v siru! ... takoj bo servirano ... no prosim, potem pa ti razloži — !«

Stric Zigismund: »Torej — luknje v siru nastanejo zaradi tega, ker se sir pri kipenju od mraza krči!« Naraščajoč hrup, potem velik izbruh s polno zasadenim orkestrom: »Haha! Od mraza! Kaj si že kdaj jedel mrzel sir? Sreča, da ne izdelujete sira, gospod Apolant! Od mraza! Hehe!« — Stric Zigismund se užaljen umakne v kot.

Dr. Guggenheimer: »Preden sploh lahko odločimo o tem vprašanju, mi morate povedati, za kakšen sir sploh gre. To zavisi nmreč od sira!« Mama: »Za emendolca! Včeraj smo ga kupili ... Marta, jaz kupujem zdaj stalno pri Webbru, z Ranzingerjem nisem bila več zadovoljna, zadnjič mi je poslal rozine, ki so bile popolnoma ...« Dr. Guggenheimer: »No, če je bil pa emendolec, potem je stvar čisto preprosta. Emen-

dolec ima luknje, ker je to trd sir. Vsi trdi siri imajo luknje.«

Ravnatelj Flackeland: »Gospoda moja; tu je treba pač moža praktičnega življenja, da vam razloži ... gospodje so vendar po večini akademiki ... (Nihče ne ugovarja.)« Torej, luknje v siru so produkti razpadanja pri kipeanju. Tako je. Sir ... razpade, ker ... ker pač sir ... Vsi palci so obrnjeni k tlom, ljudstvo vstane, vihar zavrh. »Uah! To vem tudi jaz! S kemičnimi formulami ne boste stvari odpravili!« »Kaj nimate pri roki kakšnega leksikona — ?«

Naskok na biblioteko. Heyse, Goethe, Boelsche, Thomas Mann, star album za poezije — kje le tiči ... aha, smo že skup!

ROKOKO DO SLEPIČ

Sibila, sidra, sifon, simbol, simulant, sin, sipa, sir — ! »Daj, bom jaz! Umakni se no! Pardon! Torej:

»Mehurčavost nekaterih sirov nastane zaradi razvijanja ogljikove kisline iz sladkorja v siru preostale siratke.« Vsi, unisono: »Si jo dobil? Kaj sem rekel? ... v siru preostale siratke in je ... kje naj berem dalje? Margot, si ti izrezala tu en list iz leksikona; to je nezaslišano — kdo je stikal po knjižni omari? Otroci ...? Zakaj ne zaklepaš omare, ta je dobra — stokrat sem ti že

Doma in po svetu

Politične konference. Prvak bosenskih zemljoradnikov dr. Branko Čubrilović je imel daljšo konferenco z dr. Mačkom v Kupincu. Po konferenci je potoval v Ljubljano, kjer je imel razgovore z bivšim ministrom senatorjem dr. A. Kramerjem, ki je glavni tajnik JNS. Razpravljali so očitno glede hrvaškega sporazuma in taktike združene opozicije.

Predsednik vlade Dragiša Cvetković se je nahajal te dni v Trstu, kjer si je ogledal razne socialne in higijske ustanove in zlasti občudoval razne ustanove fašistične organizacije. Obiskal je tudi Redipuglio, kjer počiva 120.000 v svetovni vojni padlih italijanskih vojakov. Iz Trsta se je predsednik vlade vrnil na Bled.

Kralj Peter II. na Triglavu. Kralj Peter II. se je te dni s svojim spremstvom povzpela na Triglav. Pred kratkim pa je obiskal vrhove Kamniških planin.

Jugoslovanski in turški poslanik v Londonu pri Halifaxu. Te dni sta obiskala jugoslovanski in turški poslanik v Londonu angleškega zunanjega ministra lorda Halifaxa.

Medparlamentarna konferenca v Oslu se bo vršila od 14. do 17. t. m. Na to konferenco je te dni odpotovala tudi iz Jugoslavije velika delegacija, ki jo vodi minister prosvete g. Cirić. Delegacijo tvorijo 16 poslancev JRZ in 2 iz opozicije ter 3 JRZ senatorji.

Gospodarska pogajanja med Nemčijo in Jugoslavijo se vršijo te dni v Crikvenici. Na pogajanjih razpravljajo o finančno-davčnih zadevah, ki se tičejo obeh držav.

Stavka živilskih delavcev v Dubrovniku. V Dubrovniku je izbruhnila stavka živilskih delavcev, ki se borijo za izboljšanje svojega položaja. Pekovski mojstri so skušali dobaviti kruh in pecivo za svoje odjemalce iz okolice Dubrovnika, kar so pa pekovski pomočniki baje preprečili s tem, da so dostavljale kruha ustavili in kruh polili s petrolejem.

Gasilski kongres iz Slovenije se te dni vrši v Ljubljani. Prireditve gasilcev se udeležuje tudi več ministrov, ki bivajo na Bledu.

»Ljubljana v jeseni«. 46. razstavna prireditev ljubljanskega velesejma se bo vršila od 2. do 11. septembra t. l. Letošnja velesejmska prireditev bo posvečena kmetijstvu, 50 odst. popust na jugoslovanskih železnica velja za prihod v Ljubljano od 28. avgusta do 11. septembra in za povratek od 2. do 16. septembra t. l.

Bolgarski učitelji v nemškem pedagoškem tečaju. Več bolgarskih učiteljev in učiteljic je odšlo v Beyreuth v Nemčijo, kjer bodo obiskovali pedagoški tečaj (nauk o vzgojeslovju).

Več tisoč Turkov se bo izselilo tudi iz Bolgarije in Romunije v Turčijo.

Slovaki bodo volili predsednika. Dne 19. t. m. imajo na Slovaškem volitev predsednika republike. Kandidati so: dr. Tiso, dr. Tuka in Karel Sidor (oziroma umrlega patra Hlinke). Izvoljen bo najbrže dr. Tiso, ki že od 14. marca t. l. vrši predsedniško funkcijo.

Cene v Nemčiji naraščajo. Splošni indeks nemških cen je znašal v juliju tega leta 127,3 napram juniju 126,5 (1913-14 = 100). Indeks hrane: 194,9 napram 193,6; obleke 133,4 napram 133,1; stanovanje 121,2 (brez izpremembe od junija). Povprečno je draginja narasla od 1913-14 skoro za eno tretjino.

rekla, da jo ti zaklepaj — »Pustite to; ste zdaj slišali? Vaša razlaga je bila napačna. Moja je bila pravilna.« — »Vi ste rekli, da se sir ohlaja!« — »Vi ste rekli, da se sir ohlaja, jaz sem rekel, da se sir segreva!« — »No torej, potem takem niste zinili niti besede o ogljikovi kislini sladkorne siratke, kakor pravi leksikon!« — »Kar pa si rekel ti, je bila sploh bedarija!« — »Kaj veš ti o siru? Se kozjega sira od starega holandca ne ločiš!« — »Jaz sem nemara več starega holandskega sira v svojem življenju pojedel kakor ti!« — »Nikar ne pljuvaj, kadar govoriš z menoj!«

Zdaj govorijo vsi hkratu.

Slišati je:

— »Prosim, da se obnašaš bolj dostojno, kadar si moj gost ...!« »kislčavost sladkorne siratke ...« »prav nikakih predpisov ne deliš ...« »Švicarski sir — to že! Emendolski sir pa ne!« »Tu nisi doma v svoji hiši! tu so dostojni ljudje ... Kako neki —? Prekliči to besedo! Takoj jo prekliči! V svoji hiši ne dovolim, da bi žalil moje goste! Takoj ven iz moje hiše!« »Vesel sem, da lahko grem — ni mi treba tvoje čorbasto večerje!« — »In da mi nikoli več ne prestopiš mojega praga!« — »Gospoda moja, to je pa vendar že ...!« — »Vi pa sploh držite jezik za zobmi — vi ne spadate v rodbino! ...« »Nak, tega pa še nisem nikoli zajtrkovala!« — »Jaz

Sestanek Hitlerja in Mussolinija. Po časopisnih vesteh sta grof Ciano in von Ribbentrop razpravljala tudi o sestanku Hitlerja in Mussolinija, ki naj bi se vršil še tekom tega meseca.

Predsednik francoske vlade Daladier je radi napetega mednarodnega položaja prekinil svoj dopust in se vrnil v Pariz.

200 angleških letal je preko Danske prispelo na Poljsko.

Angleški kapital na Madžarskem. Angleži ustanove na Madžarskem eno največjih tovarnen za aluminij v Evropi. Z gradnjo tovarne prično takoj.

Tajni načrti za zgraditev novih letališč v Angliji so bili te dni ukradeni. Domneva se, da so te tajne načrte fotografirali, ker so en dan pozneje našli te načrte v neki ulici v Londonu. V Angliji je ibaje bilo v zadnjem času na ta način ukradenih še več drugih tajnih dokumentov.

Pravilnik o humanitarnih ustanovah

Po prijaznem posredovanju g. E. Starka iz Zagreba in g. Djurašinovića iz Beograda — oba člana Saveza Grafičnih Radnika Jugoslavije — je prejel akcijski odbor v Ljubljani (Učiteljska samopomoč v Ljubljani) glede pravilnika za humanitarne ustanove pojasnilo, da je rok za uveljavljenje novega pravilnika odložen do 6. decembra 1939. Načrt novega pravilnika je že sestavljen. Ministrstvo pa ni sprejelo v pravilnik vseh naših predlogov, ki smo mu jih v obširnem referatu poslali v maju 1939. Pravilnik bo vseboval liberalnejše odredbe glede stanovskih humanitarnih ustanov in vprašanja matematičnih rezerv. Predpisa tega pravilnika pa omenjena dva gospoda nista mogla dobiti. Referent Tasić ima je obljubil, da bo ministrstvo v kratkem poslalo prepis tega načrta akcijskemu odboru v Ljubljano.

Ko bo akcijski odbor v Ljubljani prejel načrt za pravilnik, ga bo dal razmnožiti in ga poslal vsem humanitarnim ustanovam, ki so se priključile naši akciji.

Humanitarne ustanove naj do nadaljnjega mirno čakajo. Akcijski odbor bo kakor doslej tudi v bodoče posvečal pravilniku vso skrb in pozornost. Akcijski odbor.

V ogledalu

Zakaj je ZZD pri volitvah obratnih zaupnikov propadla? To nam pojasnjuje okrožnica št. 24 z dne 10. t. m., ki jo je ZZD (Jugorasa za Dravsko barovino) poslala svojim zaupnikom. Okrožnica pravi, da so to uvideli njihovi strokovni tajniki, ki so že ponovno prošili, da bi jim centrala pomagala nabaviti vsaj motorna kolesa. Okrožnica na to nadaljuje: »V sedanji volilni borbi bi bili mi brezdvomno odnesli absolutno večino, to se pravi več kot polovico vseh obratnih zaupnikov, ko bi bili naši strokovni tajniki motorje imeli na razpolago.« Ker pa je motor uporabljal samo ob lepem vremenu in v letnem času, je centrala sklenila, da si bo kupila avtomobil. Izdala bo tudi poseben pravilnik, po katerem bodo člani glavnega odbora Jugorasa tudi zase lahko uporabljali avtomobil pod vodstvom zveznega šoferja.

Mi smo borben pokret. »Slovenski delavec« piše: »Mi smo borben pokret. Kdor nam torej borbo napove, naj ve, da jo mi vedno sprejememo in nikoli ne klonemo. Nam kloniti ni treba. Poražen ostane vedno končno nasprotnik.« — Zamašiti nasprotniku usta in ga nato blati, ne kaže ravno borbenosti. Takšnega načina boja se navadno poslužujejo bojazljivci, nikoli pa odkrit nasprotnik. Kako bo ta borbenost v resnici izgledala takrat, ko bodo gospodje okrog »Slovenskega delavca« zgubili privilegije in bo lahko spet spregovorilo delavstvo, bo pa pokazala bodočnost.

kot trgovec!« — »Tak poslušajte me vendar! V vojni smo imeli tak sir —« »Figo je bila to sprava! Prav vseeno je, pa če te raznese: osleparili ste nas in ko umrem, ne boš prestopil praga moje hiše!« — »Lizun, podrepnik, zaradi dedščine se jim ližeš!« — »Si mar to —« »Jaz pa ti povem kar na glas, naj vsi slišijo: Podrepnik! Tako! In zdaj pojdi in me toži!« — »Baraba! Čisto navadna baraba, nič čudnega pri takem očetu!« — »Pa tvoja? Kdo je pa tvoja? Kje si pa ti iztaknil svojo staro?« — »Ven! Baraba!« — »Kje je moj klobuk? V takšni hiši moraš paziti na svoje stvari!« — »O tem bo še sodišče spregovorilo svojo besedo! Baraba! ...« — »Tudi vi me pišite v —!«

Na vratih se pojavi Ema in oznani: »Milostiva, servirano je —!«

.....
4 privatne tožbe zaradi žalitve, 2 spremenjeni oporoki, 1 odpovedana trgovska zveza, 3 odpovedane hipoteke, 3 tožbe pa premičnine: skupen gledališki abonement, gugalni stol, kopalna kad na elektriko, 1 gospodarjeva tožba za izselitev.

Na prizorišču ostaneta klavern emendolec in majhen fantek, ki dviga svoje debele ročice k nebu in kriči na vse grlo, obtožuje vsemir:

»Mama! Kako to, da ima sir luknje?« (Poslovenil Mile Klopčič.)

Iz naših krajev

V spomin in slovo sodr. Zajcu Vinkotu

Šoštanj, dne 13. avgusta 1939.

Dne 13. avgusta je bil na tukajšnjem pokopališču pokopan s. Zajc Vinko, ki se je pred par dnevi težko ponesrečil v kamnolomu in je nato v slovenjegraški bolnici po kratkem trpljenju umrl.

Poleg številnih prijateljev in znancev se je pogreba udeležila delavska godba iz Šoštanja, pevski zbor in delavstvo iz Velenja.

Ob odprtem grobu je najprej spregovoril domači g. župnik. Naslednja govornika sta orisala delo in trpljenje pokojnega sodr. Zajca. Trpka in trnjeva je bila njegova življenjska pot. Radi številne družine in pomanjkanja je kot mlad fant, kakor mnogo drugih, nastopil pot slovenskega proletarca. Ta ga je pripeljala v tedaj še neprometne predele Mislinjske doline, kjer je dobil težko delo pri gradnji železnice v kamnolomu. Takoj po končanem delu, pred približno 33 leti je vstopil v Vošnjakovo tovarno v Šoštanju. Sodeloval je pri vseh pokretnih kot navdušen socialist, bil je med prvimi ustanovitelji delavske godbe »Zarje«, delavci pa so ga v znak priznanja za njegove zasluge večkrat izvolili za glavnega zaupnika.

Leta 1935 je stopilo šoštanjko delavstvo v skoro enodušni štrajk. Zopet smo videli našega s. Zajca v prvih vrstah. Sodeloval je v stavkovnem odboru in vzpodbujal delavce k vztrajanju. Stavka se je končala brez uspeha. S. Zajc, kot moč značaja, po je postal poleg številnih drugih, njena žrtev.

S. Zajcu so njegovo nesebično delo v prid njegovim delovnim tovarišem poplačali s tem, da so ga po 30 letih trdega dela za podjetje, izgaranega, zrelega za pokoj, postavili na cesto.

Jasno je, da je s. Zajc pri tem ogromno trpel.

Imel je bolno ženo, okrog nje nepreskrbljene otroke, trpel je z njimi vred glad in pomanjkanje, vendar ni klonil. Vedel je, da mora živeti in se naprej boriti v pomanjkanju in trpljenju. Iskal je zaslužek, kjerkoli je mogel. Delal je v sadovnjakih, na njivah, na travnikih in končno mu je dal kos kruha kamnolom.

Po gornjem opisu se vidi trnjeva pot našega hlapca Jerneja. Začel je svojo trnjevo pot v kamnolomu, ko je vrtil predore v Mislinjski dolini, končal jo je tudi v kamnolomu.

Pisal je zgodovino svojega 30 letnega dela v Vošnjakovih tovarnih, sredi dela pa mu je usoda pretrgala ni življenja. Točno je vedel, kako je rastle bogastvo Vošnjakovih tovarne, videl zidanje razkošne palače za njegovega bivšega delodajalca, med tem ko je on, ki je desetletja pomagal to bogastvo skupaj nositi, trpel glad in pomanjkanje.

Videli smo ga ob mrzlih zimskih dneh, ko je, če je bila sila, obiskoval svoje prijatelje, da so mu priskočili na pomoč v najhujši stiski. Doživeti je moral tudi to, da so ga skoro vsi njegovi bivši sodelavci zapustili in ga še tik pred odpustom pri delodajalcu denuncirali in proti njemu intrigirali, dokler se ni znašel na cesti.

Bil je socialist, kašipot svobodnemu delavskemu pokretu, neustrašen borec za pravice svojih sotrpinov, za najbednejše sinove našega naroda.

Slava spominu s. Vinkota Zajca! Izvršitev njegove oporoke bo prevzel delavski razred!

LITIJA

Delavci odhajajo v inozemstvo. V zadnjem času opažamo, da odhaja veliko število delavcev v Nemčijo. Za kruhom v tuino odhajajo po večini mladi brezposelni ljudje, nekateri pa celo zapustijo delo, ker upajo, da bodo tam preko bolje plačani. Po večini gredo ti delavci kar brez oblastnega dovoljenja, le nekateri si znajo preskrbeti tudi potrebne potne listine. Merodajni krogi bi morali o tem precej vprašati razmišljati in skrbeti za to, da bi dobili brezposelni zaposlenje doma, seveda tudi življenjskim potrebam odgovarjajočo mezd, ker le na ta način bi se dalo preprečiti ta beg brezposelnih v zamejstvo.

Smrtna kosa. Pred kratkim je preminul predilniški delavec s. Cvers Franc, doma iz Idrice. Že pred vojno se je naselil s svojo družino v Litiji, kjer je bil zaposlen do ustavitve obra- ta v tukajšnji toplotnici. Bil je ustanovitelj in dolgoletni funkcionar svobodne strokovne organizacije SMRJ. Zadnje čase se ni več aktivno udeleževal v delavskem pokretu, bil pa je do zadnjega vzdihljaja zvest pristaša delavskega gibanja. Naj mu bo zemlja lahka. Preostalih sorodnikom izrekamo tem potom naše iskreno sožalje.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 20. t. m. vrtno veselico v Zaverstniku pri g. Pogačniku (Francu). Pričetek ob 3. uri popoldne. Vstopnine ni. Za obilen obisk se priporoča odbor.

RUŠE

Na svoji vsakdanji vožnji skozi vas povzroči avto št. 2-2672 oblake prahu, ker vozi s silno brzino. Ali ni mogoče, da se to gospodo primerno opozori na cestne predpise, ki določajo, kako naj se vozi skozi naselbine.

Pri Pogačniku so hoteli ustanoviti Jugoras. Tajnik g. Rozman je delavce povabil po končanem delu na dvorišče pred pisarno ter hotel menda razvijati svoj program. Navzoči delavci pa niso bili dostopni za njegove nauke in je moral g. Rozman oditi praznih rok. Radovedni smo, če bi g. Pogačnik, ki je bil svojčas starosta Sokola, dopustil tudi svobodni strokovni organizaciji zborovanje na tovarniškem dvorišču.

Važno za stare in onemogle delavce

Rok za vlaganje prošnje za starostno in onemoglostno podporo poteče 1. septembra t. l.

Mestnim načelstvom, občinskim upravam, delavcem(kam), ki so izpolnili 70. leto starosti ter delavcem(kam), ki vsled onemoglosti ne morejo več izvrševati svojega posla.

S pravilnikom o zbiranju in uporabljanju podpornega sklada za onemoglost in starost z dne 31. marca 1938 se je ustanovil poseben podporni sklad za onemoglost in starost, iz katerega naj bi dobivale onemoglostne oziroma starostne podpore one osebe, ki zaradi odlaganja izvedbe zavarovanja za onemoglost, starost in smrt doslej niso mogle pridobiti pravice do onemoglostne oziroma starostne rente. Ker je omenjeni pravilnik določil prijavni rok za one, ki so izpolnili zahtevane pogoje do 31. avgusta 1937, samo do 1. julija 1938, ter je bilo mnogo prosilcev odbitih zaradi prepozno vloženih prijav, zato je minister za socialno politiko in narodno zdravje ta prijavni rok s spremembami in dopolnitvami omenjenega pravilnika podaljšal do 1. sept. 1939. Pravico do vložitve prošnje imajo vsi delavci (ke), ki so izpolnili 70. leto starosti, ter imajo od 1.

julija 1925 do 31. avgusta 1937 najmanj 500 tednov članstva pri kateremkoli OUZD ali trgovski bolniški blagajni v državi. Enako imajo pravico do vložitve prošnje vsi delavci(ke), ki so izpolnili 21. leto starosti, pa zaradi onemoglosti ne morejo več izvrševati svojega posla ter imajo od 1. julija 1925 do 31. avgusta 1937 najmanj 250 tednov članstva. OUZD poziva vse one, ki imajo zgoraj omenjene pogoje za starostno oziroma onemoglostno podporo, da najpозnejše do 1. sept. 1939 vložijo prošnje na predpisani tiskovini, katero dobe pri OUZD ali njenih ekspoziturah ali pa pri najbližji občini. Prošnje, ki bodo vložene po 1. sept. 1939 se ne bodo upoštevale kot pravočasno vložene. Dosedanje že vložene prošnje se obravnavajo ter ni potrebno, da bi se radi gorenjega poziva prosilci ponovno obračali na urad. Občinske uprave naprošamo, da na krajevno običajni način razglase to objavo.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev Ljubljani.

MARIBOR

Pri čiščenju strojev našel strašno smrt

Strašna nesreča se je dogodila v Ehrlichovi tekstilni tovarni. Žrtev nesreče je postal 35 letni Adoif Ješke iz Studencev. Ješke je bil zaposlen s čiščenjem strojev, s katerih so sneli gonilna jermena. Transmisija, na kateri so viseli jermeni, je bila še v pogonu. Nesrečni Ješke je hotel še bolj odrediti jermen, ki je bil snet s kolesa njegovega stroja in je visel s transmisije. Pri tem pa se je zapletel v jermen. — Jermen se je zavrtel okoli transmisije in z njim vred tudi telo nesrečnega Ješke. Par zavrteljav je zadostovalo, da je Ješku odtrgalo glavo in desno ter levo roko v ramenih.

Sodelavcem se je nudil strahovit prizor, ki ga nihče izmed njih ne bo pozabil, dokler bo živ.

Ješke je bil na mestu mrtev.

Oblasti, ki bodo nesrečo preiskovale, bodo tudi ugotovile krivdo.

Zaključek VIII. prireditve M. T. Letošnja prireditve M. T. je lepo uspela. Zlasti zadnje dni je bilo veliko vrvenje na veseličnem prostoru, kakor tudi na razstavah, ki so jih obiskovalci pridno posekali. Obiskovalci so se pohvalno izražali o razstavah. Zlasti veliko zanimanje je vladalo za humoristično razstavo »Totega lista«. Veseli teater »Totega lista«, v okviru Mariborskega Tedna je privabil vsak večer v veliko telovadnico dekliške šole na razstavišču smeha željne množice. Nastopali so: Božo Podkrajšek, V. Skrbinek, A. Wilhelm in Ježek-Milčinski. Program je bil pester, duhoviti, poln jedke satire in zafrkljivosti: kot uvod za žurnal »Totega lista« v besedi in sliki. Žal je v soboto in v nedeljo nekoliko nagajalo deževno vreme. Splošno se sodi, da je bil obisk letošnje prireditve znatno večji, kakor lansko leto.

Na koga so prireditelji festivala narodnih običajev v Mariboru pozabili? Na naše vrle Polance iz Cirkovc pri Pragerskem, ki so pod vodstvom Vinkota Koržeta, s svojimi ljudskimi igrami v mariborskem in ptujskem gledališču, pokazali kaj znajo in kaj premorejo na ohranjenih ljudskih običajih, zlasti pri ženitovanjih. Oni so jih prav za prav prvi pokazali, in tudi k festivalu bi nam bili mogli pripeljati več zanimivih točk. Ob prihodnji taki prički se jih vsekakor ne bo smelo prezreti. Opozorili bi tudi na zelo zanimive ženitovanske in druge običaje, ki so še ohranjeni na južnem pobočju Pohorja, med Mislinjami in Vitanjem, kamor še ni prodrl moderni promet.

CELJE

Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe cinkarniškega delavstva

so se pričela danes ob 8. uri. Razgovore vodi za delavstvo v imenu Saveza metalških radnika s. Sovljanski in je upati, da bodo v doglednem času uspešno zaključena.

Kakor smo že poročali, zahteva delavstvo sklenitev kolektivne pogodbe in 15 odst. povzvišanje dosedanjih mezd.

Delavske razmere so bile dosedaj urejene z obratnim sporazumom, ki je bil sklenjen ob priliki zadnje stavke.

Želimo, da pride čimprej do podpisa kolektivne pogodbe med cinkarno in SMRJ, da bo tako ustrezno upravičenim zahtevam delavstva.

Kako pokopavajo reveže. V torek, dne 9. t. m. je v celjski bolnici preminul revež M. T., doma iz Gomilškega v Savinjski dolini. Vse svoje prihranke je porabil za zdravljenje sladkorne bolezni in ni zapustil nikakega imetja. Ko so sorodniki zvedeli, da je pokojni preminul, se je njegov brat informiral pri celjskem pogrebniemu zavodu, ob kateri uri bo pogreb, kjer so mu dejali: »Ko bo imel naš blavec čas, ga bo odpeljal na pokopališče, vsekakor pa se bo to zgodilo med 3. in 4. uro, ker se poprej vršijo plačani pogrebi.« Ob določenem času so se sorodniki pokojnika zbrali na pokopališču, kjer pokopavajo v bolnici umrle ljudi. Tam so na veliko presenečenje zvedeli od grobarja, da grob še ni izkapan, ker ni dobil tozadevnih navodil. Potrti in razburjeni so se razšli svojci pokojnika, ne da bi bili dobili poprej točne informacije, kedaj bodo za-

Transmisije so zahtevale že nešteto žrtev, zato bi bilo v redu, ako bi se v tovarnah gledalo na to, da bi se čiščenje strojev vršilo samo tedaj, kadar počivajo tudi transmisije. — Ako pa to ni mogoče, potem bi morali biti pač varnostni ukrepi temu primerno strožji. Pustiti delavcu, da sam rokuje s strojem in jermenom na transmisiji nikakor ne gre. Delavci povečini niso niti izvežbani za tak posel, četudi se zdi na prvi pogled lahek.

Delavcem bodi strašna nesreča v Ehrlichovi tovarni opomin, da tudi sami skrbijo za svojo življenjsko varnost in naj vedno zahtevajo od podjetja primerne ukrepe. Vse to se da doseči potom zaupnikov, ki naj strogo pazijo na to, da se delavčevu zdravje in življenje ne bo po nepotrebnem izpostavljalo opasnostim, kajti zdravja in življenja ne more delavcu nihče povrniti.

Škoda da to narodno blago propada. Se bo li naša iniciativa in založba, ki bi naše narodne noše in običaje izdala v besedi in sliki, v posebnem enciklopedičnem delu, dokler jih je mogoče še zbrati. To bi bila naloga Akademске založbe, podjetje bi pa morala gnotno podpreti vsekakor tudi banovina.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojem bo vršil na praznik v torek, dne 15. avgusta zdravnik g. dr. Pogrujc Stanko, Maribor, Tyrševa ulica 14-1.

Krambo!. Na Aleksandrovi cesti sta trčila mestni avtobus in kolesar, trgovski pomočnik Pogorevcnik. Kolesar je zadobil pri trčenju težje telesne poškodbe in so ga odpemili reševalci v splošno bolnico.

Razbojniški napad. Dne 13. avgusta popoldne je šest moških napadlo dva zakonca v Betnavskem gozdu. Moža so vpricho žene do krvi pretele. Vendar pa se mu je posrečilo uteči napadalcem in obvestiti orožnike. Napadeni moški je prepoznal v napadalcih Jožeta Pečovnika in Franca Zajca, ki sta s svojo družbo že dalj časa rokovanjčila po pohorskih grebenih. Orožniki so takoj pričeli zasledovati napadalce in so za vojašnico vojvode Putnika zalje 29 letnega Jožeta Pečovnika, dočim so ostali pobegnili.

Ročno torbico je hotel iztrgati nek neznan napadalec šivilji Mariji Hicevi, ko se je ponoči vračala iz Mariborskega tedna. Napadalec so pravočasno pregnali.

grebli truplo tega reveža. Menimo, da je tako postopanje vredno vse graje, ...

Večkratni morilec aretiran. Velenjski orožniki so po daljšem zasledovanju aretirali Alojza Grebenska iz Kavč pri Velenju, ki je izvršil več umorov v Savinjski dolini. Grebenski je bil po zaslišanju oddan v celjske sodne zapore.

KOČEVJE

Dražba tovarne. V septembru bo prišla, kakor smo že poročali, ponovno na dražbo tekstilna tovarna »Slavoteks« (prej »Triglav«). Tovarna zadnje čase še posebno hudo propada, tako da nima več niti 120 delavcev, čeprav jih je imela včasih že do 700. Delavci so v tej tovarni živeli že od nekdaj v neznosnih razmerah. Ena prvih, če ne prva stavka v vrsti tekstilnih stavk pred leti se je vršila ravno v tej tovarni in je trajala 14 dni. Delavstvo si želi samo, da bi bila tovarna že enkrat prodana in da bi prišlo do solidnege in stalnega poslovanja. Njena cenilna vrednost znaša skoraj 6 milijonov dinarjev.

Nabiranje malin. Neštete rečne družine nabirajo maline, ki jih je v naši okolici dovolj. Zjutraj gredo na delo cele vrste žena, otrok in moških in se šele zvečer utrujeni vračajo. Njihov zaslužek je zares grenek!

Tuji gostje. Letos je naval gostov iz Nemčije izredno velik. V hotelih je zmanjkalo prenočišč, tako da so več dni bile zasedene tudi privatne sobe.

Ekspozitura OUZD. Razmere pri tem uradu (upravitelji je g. H. Delpin) so nemogoče in neznosne. Zaenkrat ugotavljamo samo to!

LJUBLJANA

Nerezjasjen zločin. Na nekem kozolcu v Sp. Gamelnih pri Ljubljani so našli razpadajoče truplo neznanega moškega, ki je bil skoro brez obleke. Ugotovili so, da je bil ustreljen. Oblasti bodo skušale ugotoviti, kdo je bil umorjenec in seveda tudi pozvedujejo za zločincem.

ZAGORJE OB SAVI

Kaznovanje rudarjev na obratu Kisovec. Rudarji, ki so zaposleni na obratu Kisovec, se pritožujejo radi kazni, ki so zelo različne. Medtem, ko lahko nekateri zganjajo neumnosti in si marsikaj dovolijo, se zopet druge za vsako malenkost strogo kaznuje. Ta način kaznovanja upravičeno razburja duhove. Prizadeti prosijo vodstvo rudnika, da napravi v tem pogledu red in odpravi nepotrebne šikane in krivično kaznovanje rudarjev.

KRANJ

Na kulturnem polju še manjka oračev. . . Divjaško razgrajanje so vprizorili štiri fantje dne 7. t. m. v neki gostilni pri vasi Smlednik. Gostilna je sicer ob cesti ali bolj na samotnem kraju. Doma je bil samo mladoleten fant, ki je moral prinesiti divjaškim »gostom« pijače, kolikor so jo zahtevali. Spočetka so sicer zapitek plačevali, potem pa jim je moral dajati na »kredit«. Vse to pa jim še ni zadoščalo, temveč so pobili domala vse kozarce ter polomili nekaj miz in stolov. S kolesom je tedaj prispel do gostilne tudi neki Kranjčan. Tudi tega so si divjaki takoj lotili in zahtevali, da jim mora dati za pijačo, ker ga bodo sicer pretelepi in mu razbili kolo. Ravno, ko so se hoteli dejansko lotiti navedenega kolesarja in mu aktivko že iztrgali iz rok, jo metalji po tleh in raztrgali neke spise, ki so se nahajali v aktivki, sta se pripeljala na kolesih dva orožnika iz Smlednika. Ko so razgrajali opazili orožnike, so se z vso naglico odpeljali na kolesih. Kljub temu sta orožnika te razgrajace prepoznala in njihovo divjaško postopanje popisala. Kakor je potem povedal domači fant, so se popreje hoteli preteptati nekega duhovnika. — Eden njih mu je zagnal v obraz kozarec vina. To je žalosten dogodek, vreden najstrožje obsodbe. Kakšen viis je odnesel dotični duhovnik o tem divjaškem početju, si lahko mislimo, zlasti, ker je eden med njimi nosil znak s pravkar minulega kongresa Kristusa Kralja. Upamo, da bodo ti suroveži dobili zaslužen plačilo. Na kulturnem polju nam manjka oračev. Tak dober orač je bilo tudi delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v Smledniku. Ali gospodje, ki si radi laste pravico izobraževati ljudstvo, so proti temu društvu vprizorili umazano gonjo, kateri mladi in maloštevilni pionirji še niso bili kos. Gornji primer kaže sadove, kako je tam, kjer si kdo prilasti pravico monopola nad kulturo in izobrazbo ljudstva.

JESENICE

Javorniški obrat tukajšnje tovarne KID je napravil s posebnim vlakom v soboto, dne 5. t. m. izlet v Celje, na ogled tovarn tv. Westen. Bilo je nekaj preko 300 izletnikov, ki so si ogledali poleg tovarn tudi še celjski grad in druge celjske znamenitosti ter se zvečer vrnili domov na Jesenice. Kakor pripovedujejo udeleženci, je izlet lepo potekel in je imel več poučne vrednosti za delavce, kakor pa ostali izleti, ki jih KID prireja. — Ali je g. Westen izletnikom tudi povedal kako postopa s celjskimi delavci?

Frah in pomanjkanje vode sta velika nedostataka, ki mučita jeseniško prebivalstvo. Mi se samo čudimo, da nihče ne tlakuje in ne uredi jeseniških prometnih cest in da pušča, da oblake prahu vsakomur, ki se skozi Jesenice pehja, zakrivajo pogled in mu jemljejo veselje do naših krajev. Koliko pri tem trpijo domačini sploh ni treba omenjati. Prav tako je tudi pomanjkanje vode velika muka za gospodinje in vsakogar, ki stanuje v hišah, kjer od ranega jutra do poznega večera ne priteče niti kaplja vode. Naj se vendar že enkrat kaj napravi!

Rezpis nedeljske zdravniške službe. Za mesec avgust 1939 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in prazniku, ki velja za vse družinske člane in zavarovane blane Bratovske skladnice brez razlike na njih bivališče, in sicer: 15. in 27. avgusta g. dr. Hafner Jože, 20. avgusta g. dr. Keržan Bartol.

Zvočni kino Radio predvaja v torek (na praznik) ob pol 9. uri zvečer (v torek popoldne samo ob slabem vremenu) »Otok smrti« po znani džungelski noveli »Tigerski otok«. Med dodatki kulturni film o celulozi, domač kulturni film in še kaj.

STUDENCI PRI MARIBORU

Mladinska akademija. V soboto, dne 12. t. m. se je vršila v »Sokolskem domu« v Studenih mladinska akademija, na kateri so sodelovale »Vzajemnosti« iz Studencev, Pobrežja, Maribora in Radvanja, pevski zbor pekovskih pomočnikov itd. Bolj obsežno poročilo o tej prireditvi bomo priobčili prihodnjič.

RADVANJE

Del. kulturno društvo »Vzajemnost« Radvanje priredi v nedeljo, dne 20. t. m. na vrtu gostilne Šunko vrtno veselico s pestrnim sporedom kakor: zapor, šaljiva pošta itd. — Igra godba železniških delavcev in uslužbencev (kapelnik Schönherr). K obilnemu obisku vabi odbor.

Velikega ruskega pisatelja Maksima Gorkoga roman »Karamora« v slovenskem prevodu dobe letos člani »Can-karjeve družbe«.

